

## III

(Előkészítő jogi aktusok)

## EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2007. ÁPRILIS 25–26-I, 435. PLENÁRIS ÜLÉS

**Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Az érték- és ellátási lánc fejlődése: európai és globális tendenciák”**

(2007/C 168/01)

2006. július 6-án az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján véleményt dolgoz ki a következő tárgyban: „Az érték- és ellátási lánc fejlődése: európai és globális tendenciák”.

A határozatot 2006. október 26-án megerősítették.

A bizottsági munka előkészítésével megbízott Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága véleményét 2007. március 6-án elfogadta. (Előadó: Joost VAN IERSEL, társelőadó: Enrico GIBELLIERI.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. április 25-26-án tartott, 435. plenáris ülésén (az április 25-i ülésnapon) 130 szavazattal 1 ellenében, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

**I. rész – Következtetések és ajánlások**

kifejezetten e véleményhez alkotott „IIC” (*initial and intermediate companies*) rövidítéssel jelöljük <sup>(1)</sup>).

A. Az EGSZB a döntéshozóktól összpontosított figyelmet, emellett interaktív uniós és tagállami megközelítést kér az érték- és ellátási lánc fejlesztésének és még inkább az ágazatok és vállalatok hálózatot alkotó tevékenységeinek koncepcióját illetően.

B. Ezek a dinamikus folyamatok alkalmazkodást és alkalmazkodóképességet igényelnek a vállalatvezetés minden aspektusának vonatkozásában. Ide tartozik a termékek meghatározása és formatervezése, a szolgáltatások, a marketing, valamint a pénzügyi és humán erőforrások kezelése. Ezeket a feladatokat gyakran kiszervezik. A hálózatépítés azt jelenti, hogy a vállalatok világszinten egyre erősebben összefonódnak egymással, és a termelés és a szolgáltatás egyre inkább integrálódik.

C. Mindez igen különböző módon befolyásolhatja a vállalatokat, a vállalatok nagyságától, az érték- és ellátási láncban/hálózatban elfoglalt helyüktől, és az adott szektortól függően. A nagy multinacionális vállalatok általában kedvező helyet foglalnak el a hálózatok kiépülésének minden szakaszában, míg a viszonylag kicsi és közepesen nagy beszállítók, akik a lánc elején vagy közepén állnak (első, második, harmadik stb. beszállító), gyakran szembesülnek a II. részben kifejtendő akadályokkal. Az ilyen vállalatokat jelen dokumentumban a

D. A magánszektorban a munkahelyek túlnyomó részét a „nem olyan nagy” vállalatok biztosítják (lásd a C. pontot). A kreatívabb és innovatívabb ilyen jellegű vállalatok döntő jelentőségűek a hálózatokra épülő gazdaság számára. Ez a fejlődés olyan méreteket öltött, hogy nemcsak mikrogazdasági szinten, hanem makrogazdasági értelemben is jelentős hatást vált ki.

E. Az EGSZB fontosnak tartja az IIC-kre jellemző munkakörülmények javítását. Jelen vélemény (a II. rész 3. és 4. pontja) meghatározza a főbb kihívásokat, és több javaslatot tesz a politikák vonatkozásában. Ilyen javaslatok például:

– az IIC-khez való hozzáállás megváltoztatása,

<sup>(1)</sup> Ennek megfelelően ez a vélemény nem az Európai Bizottság definíciójának értelmében vett kis- és középvállalkozásokra („kkv”-kre) vonatkozik. A kisebb vállalkozások, amelyekről itt szó van, akár több száz alkalmazottal rendelkező beszállítók, míg a közepméretű beszállítók olykor több ezer munkavállalót is foglalkoztatnak. Mindkettő az értéklánc elején vagy közepén helyezkednek el; másképp mondva nem ők a végső – általában nagyobb – termelők/szolgáltatók. Ezeket a vállalatokat nem annyira a mérhető vállalati jellemzőik sora (forgalom, foglalkoztatás stb.), inkább az érték- és ellátási láncban betöltött helyük határozza meg. A nyersanyag-beszállítók – mindinkább nagyvállalatok – nem tartoznak jelen vélemény tárgyházhoz, mivel a termelési folyamat kezdő szakaszában foglalnak helyet.

- az ilyen vállalatok közötti együttműködés és kölcsönös bizalom javítása,
- a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése,
- a „bezáródási”, illetve „kizáródási” hatások csökkentése,
- a szellemi tulajdon jog érvényesítése,
- a versenytorzulások leküzdése az EU tisztességtelen import elleni kereskedelemvédelmi eszközeinek következetes, hatékonyabb és időben történő alkalmazásával,
- a készségek és a vállalkozói szellem ösztönzése,
- a fiatal – főként műszaki végzettségű – szakemberek figyelmének felkeltése az IIC-k iránt,
- új stílusú EU-iparpolitika megvalósítása, beleértve annak ágazati megközelítését,
- a hetedik keretprogram minél jobb kihasználása,
- célirányos jogszabályok meghozása és a bürokrácia csökkentése.

F. Az IIC-k általánosan elfogadott meghatározásának hiánya miatt nehéz felmérni jelentőségüket az ipari szerkezetváltásban és a globalizációs folyamatokban. Sokkal többet kellene tenni szerepük tudatosítása érdekében. Az E. pontban felsorolt javaslatok részleges/teljes megvalósítása érdekében egyes előfeltételeket maguknak a vállalatoknak, másokat a politikai döntéshozóknak, megint másokat pedig kettejüknek együtt kell teljesíteniük. A javaslatokat mindenképpen az összes érintett féllel szorosan együttműködve kell megvalósítani. Ugyanezen megfontolásból az ágazati párbeszédért felelős európai és tagállami szintű bizottságok feladata, hogy hiteles, közös jövőképet nyújtsanak a politikai döntéshozóknak.

## II. rész – Okok

### 1. Bevezetés

1.1 Tévedünk, ha az ellátási láncokat modern jelenségnek nevezzük. A szervezett termelés kezdetei óta mindig is léteztek valamilyen formában.

1.2 Igaz azonban, hogy az utóbbi évtizedekben élénk érdeklődés bontakozott ki az ellátási láncok iránt, ami a technológiai előrelépések és a globalizáció következményeként létrejött kíméletlen légkörre és annak összes piaci mellékhatására vezethető vissza. Ez a jelenség minden részletében világszerte számtalan publikáció és konferencia tárgyát képezte. A hagyományos lineáris láncot komplex hálózatok és integrált termelési folyamatok váltják fel, amelyek gyakran számos vállalatra és országra kiterjednek.

1.3 Manapság az érték- és ellátási láncok egyre inkább összefonódnak, és számos területen már valódi globális hálózat működik. Ezért találókbb „hálózatokról” beszélni „láncok” helyett, habár az első kifejezés kétségtelenül ideiglenesebb jelleget sugall, mint a második.

1.4 Az értékteremtési hálózatok (vagy egyszerűbben „érték-hálózatok”) szintén egyre globálisabbak és szétágazóbbak lesznek. A folyamat része egy összeurópai érték-hálózat kialakulása is, amely az EU legutóbbi bővítése révén új lendületet kapott.

1.5 Kezd világossá válni, hogy a vállalatok szükségleteinek kielégítéséhez már nem elegendő az önfejlesztés. A cégen belüli önelemző programokból származó előnyök hasznosak és kívánatosak ugyan, nem elegendők azonban az olyan lehetőségek megragadásához, amelyeket az üzleti élet ténylegesen globális rendszere kínál. A vállalatoknak kifelé kell tekinteniük, ha fenn akarnak maradni a mai világban.

1.6 A hálózatok szervezése és a logisztika ezért egyre inkább előtérbe kerül, a vállalatok ugyanis az optimális haszon biztosítása érdekében egyre több időt és eszközt fordítanak a modern ipari és kereskedelmi folyamatok szempontjából alapvető tevékenységeik és szolgáltatásaik egyre összetettebb hálózatának ésszerűsítésére és koordinálására.

1.7 A vezetők hatáskörei és a munkavállalókkal szembeni követelmények minden szinten gyökeresen megváltoztak, mivel olyan döntésekre és hozzáállásra van szükség, amely biztosítja a vevők, a beszállítók és a vállalatok közötti optimális együttműködést.

1.8 Ez minden vállalatkategóriára érvényes – nagyvállalatokra, kis- és középvállalkozásokra egyaránt –, mégpedig az ágazatok közötti különbségekre és interakciókra való tekintet nélkül. Úgy tűnik azonban, hogy a nagyvállalatok, elsősorban a multinacionális vállalatcsoportok jobban felkészültek a jelenlegi tendenciákra, mint az IIC-k <sup>(2)</sup>.

1.9 Európában a magánszférában foglalkoztatottak kétharmada valójában kis- és középvállalkozásoknál dolgozik, amelyek közül számos az IIC-k közé sorolható. E vállalatforma alakulásának tehát nemcsak mikrogazdasági vetülete, hanem makrogazdasági következménye is van.

1.10 Mivel e vélemény témája az érték- és ellátási lánc fejlődése, a súlypont elsősorban az olyan innovatív (csúcstechnológiát és csúcsmínőséget biztosító) IIC-ken van, amelyek növekedési potenciállal rendelkeznek és nemzetközi tevékenységre képesek, illetve amelyek már jelen vannak a világpiacon <sup>(3)</sup>.

1.11 Következésképpen eszközöket és utakat kell találni, illetve tökéletesíteni egy olyan egészséges és fenntartható vállalkozói környezet megteremtésére, amelyben az ilyen típusú vállalatok gyarapodhatnak és teljes mértékben érvényre juttathatják képességeiket.

1.12 Az ellátási láncok/hálózatok nyilvánvalóan ágazatonként különbözőek, az EGSZB mégis hasznosnak vélte egyetlen ágazat példájával illusztrálni a jelen munkában végzett elemzést. A vélemény II. melléklete ezért egy autóipari ágazatról készült esettanulmányt tartalmaz, amelyben világosan megjelenik a probléma. Ezt az ágazatot ellátási láncainak/hálózatainak nyilvánvaló összetettsége miatt választottuk (lásd az I. mellékletet).

<sup>(2)</sup> Lásd a C. pontot és az 1. lábjegyzetet.

<sup>(3)</sup> Lásd az 1. lábjegyzetet.

1.13 Az európai vállalatok gyakran döntenek úgy, hogy az ellátási láncok egy vagy több elemét kiszervezik. A kiszervezés helyén előállított terméket aztán importálják és többletértékkel látják el, majd visszavezetik az értékteremtési hálózatba. Döntő fontosságú olyan feltételek létrehozása, amelyek biztosítják, hogy a folyamat során minél több nyereség, munkahely és szaktudás maradjon Európában. A szaktudás ugyanis egyre inkább önálló termelési tényezőnek tekinthető, amely nem egyszerűen határokon átnyúló, sokkal inkább határok nélküli tőke révén kerül az értékteremtési hálózatba <sup>(4)</sup>.

1.14 E dokumentumban annak járunk utána, hogy az Európai Unió hogyan járulhat hozzá eredményesebben ahhoz, hogy az ellátási láncok fontos (többletértéket létrehozó) részei Európában maradjanak <sup>(5)</sup>.

## 2. Értékteremtési hálózatok és ipari szerkezetváltás

2.1 Az ipari szerkezetváltás szoros összefüggésben áll a hálózati társadalomra jellemző értékteremtéssel, amelyben fontos szerepet kapnak az olyan szolgáltatások, mint a tanácsadás, a műszaki támogatás, a logisztika vagy a marketing. A csökkenő vertikális integráció következtében az értékteremtés a feldolgozási folyamatban gyakran áthelyeződik a beszállítóra. Ez a folyamat egyre árnyaltabb lesz, mivel számos beszállító globális hálózatokban is részt vesz, amelyek révén új kölcsönös függőségek alakulnak ki a beszállítók között.

2.2 De mire utal itt valójában a „globális” kifejezés? Az USA és Japán nyilvánvaló jelenléte mellett az utóbbi évtizedekben a világ egyéb régiói is betörték a piacra, többek között az úgynevezett BRIC-országok (Brazília, Oroszország, India, Kína). Megjegyzendő azonban, hogy ez utóbbi csoport nem egységes: különösen India és Kína rendelkezik komoly befolyással, alapjaiban rendezve át az érték- és ellátási láncok egész világtérképét <sup>(6)</sup>.

2.3 Ennek fényében az EU-nak azáltal kell javítania versenyképességét, hogy többletértéket termel, mivel a pusztán költség-alapú verseny nem realiztikus és nem felel meg az Európai Unió szociális és fenntarthatósági céljainak.

<sup>(4)</sup> Ezzel összefüggésben lásd: „The Three Rounds of Globalisation” [A globalizáció három fordulója], Ashutosh Sheshabala, The Globalist, 2006. október 19., csütörtök (<http://www.theglobalist.com/DBWeb/printStoryId.aspx?StoryId=5687>).

<sup>(5)</sup> Jelen vélemény egyrészt korábbi, másrészt még kidolgozás alatt álló EGSZB-veleményekre épül. Ezek a következők: A szolgáltatások és az európai gyártás: az ágazatok közötti összefüggések és a foglalkoztatásra, a versenyképességre és a termelékenységre gyakorolt hatásaik (CCMI/035 – CESE 1146/2006, HL C 318., 2006.12.23.); Az innováció hatása az ipari szerkezetváltásra és az EBB szerepe (CCMI/038, kidolgozás alatt); Az ipari szerkezetváltás területi irányítása: a szociális partnerek szerepe és az innovációs és versenyképességi keretprogram hozzájárulása (CCMI/031 – CESE 1144/2006, HL C 318., 2006.12.23.); Az innováció politikai (TEN/240, CESE 210/2007, a Hivatalos Lapban még nem tették közzé); Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre a szállítási lánc védelmének fokozásáról (TEN/249 – CESE 1580/2006, HL C 325., 2006.12.30.); A nagy alapterületű kiskereskedelmi egységek szektora – Tendenciák és a termelők és fogyasztókra gyakorolt hatások (NAT/262 – CESE 381/2005, HL C 255., 2005.10.14.).

<sup>(6)</sup> A 4. lábjegyzetben említett cikk alapján.

2.4 A beszállítói láncok és a hálózatok egyre átfogóbbak, mivel az ipari folyamatokra egyre inkább az jellemző, hogy a technikai fejlődés és az egyéni igényekhez való alkalmazkodás következtében szétbontódnak a gyártósorok és specializálódnak a termelés. A gyártók szabványosíthatják a termékek központi részeit, ugyanakkor az egyéni igényeknek is mozgásteret biztosíthatnak. Ezt nevezik az egyéni igények szerinti tömeges gyártásnak („mass customization”).

2.5 Ezeket a tényezőket a termelő és szolgáltató vállalatok közötti interakciók ösztönzik <sup>(7)</sup>, ami az **ágazatok közötti határok elmosódásához** vezet. Az interoperabilitás és az elektronikus úton végzett szolgáltatások növelésével az információs és kommunikációs technológiák (IKT) is hozzájárulnak a fent említett folyamatokhoz.

2.6 Az európai vállalatoknak olyan ellátási hálózatok létrehozására kellene törekedniük, amelyek „kiterjesztett termékeket” (termékekből és szolgáltatásokból álló rendszert) állítanak elő. Ennek során a magas hozzáadott értékkel rendelkező piaci részeket kell megcélozni. Maguk a gyárak is összetett kereskedelmi termékek lettek.

2.7 Az új technológiai ciklusok következményeképpen minden szinten egyre fontosabb a személyzeti politika (**human resources management**), és nyilvánvalóvá válik, milyen sürgető szükség van az egész életen át tartó tanulásra mint a versenyképesség és a foglalkoztatathatóság alapvető elemére.

2.8 A **termékek életciklusa** egyre rövidebb, és állandóan változik a szolgáltatók és az előállítók közötti erősödő interakció révén, illetve azáltal, hogy a verseny és a (verseny előtti) együttműködés számos területen egyre globálisabbá válik.

2.9 A vállalatok szerkezetét és a vállalatok közötti dinamikus kapcsolatokat erősen befolyásolják ezek a folyamatban lévő változások, amelyek folyamatos **alkalmazkodást és átszervezést** igényelnek. A termelési folyamatok specializálódása, az egyéni igényekhez való alkalmazkodás és a termelési folyamatokkal kapcsolatos szolgáltatások fejlődése egyre gyakrabban kiszervezéshez vezet. A kiszervezés viszont további specializálódást és decentralizációt eredményezhet.

2.10 Az imént vázolt folyamatokkal párhuzamosan a vállalatok egyesítés vagy felvásárlás révén egyre inkább **koncentrálnak**. Mennél nagyobb a távolság a fogyasztótól, annál jellemzőbb a koncentráció és a konszolidáció.

2.11 A **kiszervezés** és az **offshore kihelyezés** világméretű <sup>(8)</sup>. Az új tagállamok és Ázsia feltörekvő gazdaságai erősen érintettek ebben a folyamatban, mindegyikük a maga

<sup>(7)</sup> E témakörrel kimerítően foglalkozott az EGSZB következő véleménye: A szolgáltatások és az európai gyártás: az ágazatok közötti összefüggések és a foglalkoztatásra, a versenyképességre és a termelékenységre gyakorolt hatásaik (CCMI/035, CESE 1146/2006, HL C 318., 2006.12.23.).

<sup>(8)</sup> A CCMI mélyrehatóan tanulmányozta a vállalatok áttelepítésének mértékét és következményeit, kihívásait és lehetőségeit. A vizsgálat eredményeit (vélemény, tájékoztató jelentés, külső tanulmány, konferencia) egy kiadvány foglalja össze, melynek címe: „Relocation – Challenges and Opportunities” [Áttelepítés – kihívások és lehetőségek], (ISBN: 92-830-0668-2; [http://www.eesc.europa.eu/documents/publications/index\\_en.asp?culture=EN&id=141&details=1](http://www.eesc.europa.eu/documents/publications/index_en.asp?culture=EN&id=141&details=1)).

költségleőnyeivel és piaci lehetőségeivel. Ázsia vitathatatlanul az olcsó termelés és szolgáltatások központjává fejlődik. Kína és India önálló technológiát fejleszt. Az ilyen folyamatok keretében a vállalati tevékenységek áttelepítésére kerülhet sor, ami a munkahelyek számának valódi csökkenését eredményezheti. Ez adott esetben a bizonytalanság érzését keltheti a munkavállalókban. Az is lehetséges azonban, hogy az áttelepítések növelik a munkahelyek számát az európai vállalatoknál <sup>(9)</sup>.

2.12 A világszerte megfigyelhető számtalan tranzakció, vállalatelgyesítés és felvásárlás bonyolult összképe azt mutatja, hogy a termelés és a szolgáltatás változásainak következményeként szükséges **áttelepítések** nem jelentenek sem lineáris, sem egyirányú folyamatot. A termelési költségek csak a sok megfontolandó szempont egyikének tekinthetők. Számos más – jelen vélemény tárgykörét túllépő – tényező is közrejátszik, köztük az összetett logisztika, a magas szállítási költségek, a környezetvédelmi megfontolások, a szabályozási keretek, a szellemi tulajdon védelme, valamint az alapanyagok, a technológia és a szaktudás rendelkezésre állása. Mindezen szempontokat figyelembe véve az ipari termelő és szolgáltató vállalatok számára egyes esetekben előnyösebb visszatérni Európába.

2.13 Az áttelepítés azonban innovatív vállalati tevékenységeket is érinthet, ami Európa szempontjából szaktudásvesztéshez vezet. Tehát ha az EU-ban nem erősítik meg a tudás- és kutatási bázist, az áttelepítések hosszú távon kikezdehetik az európai ipar innovációs készségét. Ezzel összefüggésben nem szabad megelégednünk arról, hogy Indiában és Kínában egyre nő a mérnökök száma (jelenleg a világ mérnökeinek 45 %-a ott található).

2.14 Abból a tényből továbbá, hogy a magasan képzett fiatalok háttat fordítanak Európának vagy inkább nagyvállalatoknál dolgoznak <sup>(10)</sup>, az következhet, hogy az európai IIC-knek nem jut elég magasan képzett munkaerő.

2.15 A nagyvállalatok gyakran az IIC-eknél kedvezőbb helyzetben vannak ahhoz, hogy szembenézhessenek a fent említett kihívásokkal. Általában viszonylag könnyen hozzáférnek a bankokhoz és a tőkepiachoz, más vállalatokkal való együttműködésüket több szempontból interakció és interoperabilitás jellemzi, számos piachoz hozzáférésük van és a kiszervezést tekintve vezető helyen állnak. Nem olyan rugalmasak azonban, mint a kisebb vállalkozások.

<sup>(9)</sup> Az *Offshoring Research Network*, hat kutatóintézet transzatlanti konzorciuma, nemrégiben készült el legfrissebb két éves tanulmányával, amelynek tárgyát a vállalatáttelepítésekkel kapcsolatos fejlemények képezték. A Rotterdamban székelő *Erasmus Strategic Renewal Centre*, amely a holland vállalatokat vizsgálta, arra a következtetésre jutott, hogy a vállalati tevékenységek áthelyezése a vizsgált kiszervezések 57 %-ában nem befolyásolta a munkahelyek számát az adott hollandiai vállalatnál. Az esetek 39 %-ában csökkent a munkahelyek száma, és Hollandiában csak az esetek 4 %-ában jöttek létre új munkahelyek. A vizsgálatból kiderül, hogy a kiszervezés következtében az új helyen átlagosan 37,8 új munkahely jött létre, míg Hollandiában átlagosan 3,5 szűnt meg. Tehát minden olyan munkahely helyébe, amely Hollandiában megszűnt, a kiszervezés helyén 10,8 új munkahely jött létre.

<sup>(10)</sup> Lásd a 3.22. pontot.

### 3. Az IIC-k előtt álló kihívások

3.1 Minden jel arra mutat, hogy a gyártási folyamatok szétforgácsolódása, az egyéni igényekhez való alkalmazkodás és a globális hálózatok kiépülésének tendenciája folytatódni fog. A legtöbb területen a nagy multinacionális vállalatoké a stratégiai vezető szerep, sok munkát azonban az egyre nagyobb számú IIC-k végeznek.

3.2 Komoly lehetőségeik ellenére az IIC-k olykor kénytelenek a rövidebb távú megközelítést választani, keményen meg kell küzdeniük az új piacokért, nemritkán egyes nagy ügyfelek rendszeres megrendeléseitől függenek, és gyakran nehezebben férnek hozzá a tőkepiachoz, és nagy mértékben ki vannak téve a szállítási láncban bekövetkező zavarok kockázatának, amely a legnagyobb ügyfelek által folyamatosan megkövetelt költségcsökkentésekkel kapcsolatosan jelentkezik. A következő pontokban az IIC-k előtt álló főbb kihívásokra térünk ki.

#### A helyes hozzáállás

3.3 A viszonylag kicsi és közepesen nagy vállalkozások keretfeltételeinek több szempontú javulása egyszerűen a társadalom, illetve maga a vállalkozás hozzáállásától függ. Egyes tagállamokban és régiókban kedvezőbb hozzáállás figyelhető meg az ilyenfajta vállalkozásokkal szemben, mint másokban. Ezért ösztönözni kellene a legjobb gyakorlatok átadását.

#### Az IIC-k közötti kölcsönös bizalom és együttműködés

3.4 Az IIC-eket bátorítani kell arra, hogy nyitottak legyenek az együttműködésre, és közös projekteket dolgozzanak ki. Az ilyen jellegű együttműködés és a projektek erősítik piaci helyzetüket, és alátámasztják a beszállítók tárgyalási pozícióját a nagy ügyfelekkel szemben. Csökkenhetnek a káros „bezáródási” vagy „kizáródási” hatások is.

3.5 Ösztönözni kellene a nyílt forráskódú szoftverek használatát <sup>(11)</sup>, valamint a műszaki technológiákhoz és szabványokhoz való szabad hozzáférést. Nagyon fontos az IIC-k és a kutatóintézetek hatékony összekapcsolása is.

3.6 Ebben értékes segítséget jelenthetnek a vezető vállalatok és ipari övezetek körül létrejövő klaszterek és hálózatok az erősen iparosodott és csúcstechnológiai térségekben <sup>(12)</sup>, mivel ösztönzik a vállalatok közötti együttműködési formákat.

<sup>(11)</sup> Lásd a nyílt forráskódú szoftvereknek az uniós IKT-ágazatra gyakorolt hatásáról szóló, európai bizottsági (DG ENTR) megrendelésre a MERIT által nemrégiben közreadott tanulmányt (megjelenés dátuma: 2007. január 26., a végleges jelentés elkészültének dátuma: 2006. november 20.): <http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/doc/2006-11-20-flossim-pact.pdf>.

<sup>(12)</sup> Példa erre többek között az Eindhoven-Leuven régió, ahol az egyetem és a vállalatok közötti interakció (a Philips mint vezető multinacionális vállalat köré szerveződve) számos csúcstechnológiával foglalkozó kkv számára kedvező környezetet teremtett.

Alapvetően fontos egyfelől az egymás közelében működő egyetemek és technológiai intézetek nyitott hozzáállása, másfelől a helyi és regionális önkormányzatok megfelelő megközelítése. A technológiai központok, tudományos parkok és egyetemek körüli „ipari övezetek” rendkívül jó hatással lehetnek a kisebb vállalkozásokra.

#### Pénzügyi keretfeltételek

3.7 A bankokat és általában a pénzintézeteket nagyobb kockázatvállalási készségre kell ösztönözni. Statisztikák bizonyítják, hogy az USA-ban a pénzügyi ágazat pozitívabban áll hozzá a kockázatokhoz, ami meg is hozza gyümölcsét. Európában mindenképpen szükség van a tőkepiachoz való akadálytalan hozzáférésre – annál is inkább, mivel a gyártási folyamatok pénzügyi terhei a nagyvállalatokról egyre gyakrabban a kisebb beszállítókra hárulnak.

3.8 Az autóiparban például a kiszervezés következtében számos vállalat szembesült finanszírozási problémákkal, mivel mind a termékfejlesztési folyamatok, mind a megtérülési időszakok hosszúak – a fejlesztés 3-5 évet vesz igénybe, a megtérülési időszakok 5-7 év hosszúak. Az USA-ban ezt a problémát a magántőkéhez való könnyebb hozzáféréssel oldották meg részben, számos fejlődő országban pedig igen nagyvonalú adószabályozások és állami támogatások jelentenek enyhítést. Európában e területen sürgősen jobb feltételeket kell teremteni – különösen ami az IIC-eket, illetve ezek szükségleteit illeti a technikai innovációra irányuló K+F finanszírozása érdekében. Nem csak állami intézkedésekre van szükség: a bankoknak – köztük az európai bankpartnereivel szorosan együttműködő Európai Beruházási Banknak (EBB) – és a magántőkének („private equity”) is szerepet kell vállalnia.

3.9 Az EGSZB nagy érdeklődéssel veszi tudomásul A Közösség lisszaboni programjának végrehajtása: A kis és középvállalkozások gazdasági növekedésének finanszírozása – Európai többletérték című európai bizottsági közleményben <sup>(13)</sup> kitűzött irányokat. Erősebb hidat kell verni egyfelől a pénzintézetek és a magántőke, másfelől a kkv-k között.

#### A „bezáródási”, illetve „kizáródási” hatások

3.10 A nagy ügyfelektől való függés – különösen az egyetlen ipárral rendelkező régiókban – akkor ad okot aggodalomra, ha az IIC-k „bezáródnak” az ellátási láncokba, illetve „kizáródnak” azokból. A nagyvállalatokkal való együttműködés során a beszállítók gyakran egy bizonyos technológia alkalmazására kényszerülnek. A nagy ügyfelek részére történő szállítás egy adott speciális technológia alkalmazására kényszerítve bezárhatja a beszállítót.

<sup>(13)</sup> COM(2006) 349 final. A dokumentumot az EGSZB A vállalkozásokban rejlő lehetőségek, különös tekintettel a kkv-kre (Lisszaboni stratégia) című saját kezdeményezésű véleményének keretében vizsgálja (INT/324, kidolgozás alatt). Ez a vélemény az EGSZB európai tanácsi felkérésre végzett munkáinak része. Az Európai Tanács ugyanis 2006. március 23-24-i ülésén arra kérte az EGSZB-t (lásd az elnökségi következtetések 12. pontját), hogy a növekedési és foglalkoztatási partnerség támogatásához 2008 elején dolgozzon ki egy összefoglaló jelentést.

3.11 Ugyanez történhet az olyan beszállítókkal, akik kizáródnak az ellátási láncból, mivel nem rendelkeznek a további piacok meghódításához, illetve más ellátási láncokban vagy hálózatokban való részvételhez szükséges eszközökkel.

3.12 A nagyvállalatok azonban nem szívesen kerülnek teljes függőségbe egyetlen beszállítótól, habár ilyen helyzet is előfordul. A legnagyobb gépjárműgyártók számos esetben, különösen a végtermékhez szükséges új alkatrészekkel és rendszerekkel kapcsolatos kutatás, fejlesztés és előállítás tekintetében szívesen hagyatkoznak kizárólagos beszállítóra. Inkább az a jellemző, hogy a beszállítók között éles verseny folyik.

3.13 Egyes esetekben, főként az autóiparban előfordult, hogy a műszaki fejlesztések költségeit áthárították a beszállítókra, akiktől még azt is kérték, hogy osszák meg tudásukat versenytársaikkal. Ez gondot jelenthet különösen az olyan beszállítók számára, akik nincsenek monopolhelyzetben.

3.14 A be- és kizáródás veszélye az IKT-alkalmazások gyarapodásával párhuzamosan egyre nő, habár az ilyen hatások semmiképpen sem korlátozódnak a számítástechnika területére. A licenciatokat gyakran nehéz megszerezni. A beruházásoknak egyfelől a szabványosítás és az interoperabilitás hiánya, másfelől a nyílt forráskódú („open source”) technológiák gyér használata állja útját.

3.15 Itt is (ld. a 3.6. pontot) az együttműködés és a klaszterek kialakítása jelenthet megoldást az előbbieken ábrázolt folyamatokból eredő gondokra, különösen az egyetlen ipárral rendelkező régiókban.

#### Szellemi tulajdonjogok

3.16 A szellemi tulajdon alapvető tényező <sup>(14)</sup>. Védelme különleges kihívást jelent a gyakran kis vagy közepes méretű IIC-knek. Az imént már rávilágítottunk, hogy az ilyen jellegű vállalkozások általában milyen gondokkal szembesülnek K+F terveik finanszírozása kapcsán. Nem volna szabad tovább nehezíteni a dolgukat azzal, hogy munkájuk gyümölcsét adott esetben versenytársaik arathatják le.

3.17 A szabadalmak döntő szerepet játszanak. Az EGSZB számos véleményében kifejezte aggodalmát „a közösségi szabadalom bevezetése körüli ismétlődő kudarcok” miatt, amelyek csorbították az uniós kutatási politika hitelét, és nem ösztönözték „az innovatívabb és a versenyképes eredményekre irányuló kutatást” <sup>(15)</sup>. E fontos kérdés kezelésének eredménytelensége rendkívüli – az IIC-k számára olykor vállalhatatlan – módon megdrágítja az innovációk védelmét (különösen az USA-hoz és Japánhoz viszonyítva).

<sup>(14)</sup> Lásd a II. melléklet 16. pontját, amely a szellemi tulajdonjoggal való visszaélésről és a hamisításról szól az autóipari beszállítóknál.

<sup>(15)</sup> Lásd: CESE 89/2007 (a Hivatalos Lapban még nem tették közzé), 1.1.4. pont, valamint CESE 729/2006 (HL C 195., 2006.8.18.), 3.3.4. pont.

3.18 A költséges szellemi tulajdonjog-védelmi eljárások mellett gondot jelent a hatékonyság hiánya is, amelynek hátterében gyakran a jogérvényesítés hiányosságai állnak. A Kínával fenntartott kereskedelmi kapcsolatokban prioritásként kellene kezelni a hamisítást. A gyakori hamisítás az oka annak, hogy számos csúcstechnológiával foglalkozó vállalat nem hajlandó növelni kínai beruházásait, sőt még az eddigieket is visszavonja <sup>(16)</sup>.

3.19 A II. melléklet bemutatja, mekkora gondot jelent az autóalkatrész-iparban a szellemi tulajdonjoggal való visszaélés és a hamisítás.

*Az új lehetőségek kihasználása – a készségek és a vállalkozói szellem jelentősége*

3.20 A specializálódott IIC-k kezében több ütkártya van. Amennyiben időben elsajátítják a szükséges készségeket, új lehetőségeket jelenthet számukra, hogy a tömegtermelésről egyre inkább a decentralizációra és az igényekhez szabott termelésre kerül a hangsúly.

3.21 Aggodalomra ad okot, hogy a frissen végzetek többsége Európa-szerte leginkább a nagyvállalatoknál szeretne elhelyezkedni. Az embereket tehát az IIC-ken való munkavállalásra kell ösztönözni, méghozzá a karrierlehetőségek javításával. Az IIC-k különösen akkor vannak bajban, ha összességében túl kevés a frissen végzetek száma – például a műszaki ágazatokban.

3.22 Az úgynevezett „duális képzés” (párhuzamos tanulás és munka), amelyet néhány tagállam – például („duale Ausbildung” néven) Németország, Ausztria és Luxemburg – már alkalmaz, igen hasznosnak bizonyulhat az IIC-k számára.

3.23 Alapvető jelentőségű a munkavállalók képzettségének javítása és képességeik fejlesztése. A szint emeléséhez így mind a munkavállalók, mind a vállalatoknak tehát „tanuló szervezetekké” kell válniuk, a munkahelyeket pedig olyan környezetté kell alakítani, amelyekre folyamatosan jellemző az egyidejű munka és tanulás. Ennek érdekében a KNOWMOVE projekt tudáskezelési programokat fejlesztett és próbált ki, amelyek képesek az idősebb munkavállalók tapasztalatait és bevált gyakorlatokat olyan módon összegyűjteni, elrendezni és megőrizni, hogy az adott vállalat minden dolgozója bármikor felhasználhassa őket.

<sup>(16)</sup> Lásd az egyik vezető holland napilap, az NRC Handelsblad 2006. november 4-i számát.

<sup>(17)</sup> A vállalatok értékének és hatékonyságának növeléséhez szükség van tudás felkutatására, megszerzésére, megőrzésére, fejlesztésére és megosztására. A vállalatoknak tehát „tanuló szervezetekké” kell válniuk, a munkahelyeket pedig olyan környezetté kell alakítani, amelyekre folyamatosan jellemző az egyidejű munka és tanulás. Ennek érdekében a KNOWMOVE projekt tudáskezelési programokat fejlesztett és próbált ki, amelyek képesek az idősebb munkavállalók tapasztalatait és bevált gyakorlatokat olyan módon összegyűjteni, elrendezni és megőrizni, hogy az adott vállalat minden dolgozója bármikor felhasználhassa őket.

(Vö. [http://www.clepa.be/htm/main/promo%20banner/CLEPA%20events/maintopics\\_KnowMove%202%20Final%20Event.htm](http://www.clepa.be/htm/main/promo%20banner/CLEPA%20events/maintopics_KnowMove%202%20Final%20Event.htm). Ez a honlap a KNOWMOVE projekt utolsó közzétételi szakasza keretében a CLEPA által szervezett „Securing Growth, Innovation and Employment in a Changing Automotive Industry” [A növekedés, az innováció és a foglalkoztatás biztosítása az átalakuló autóiparban] elnevezésű konferenciáról számol be.).

3.24 A hatékony oktatási rendszerek és a megfelelő munkavállalói készségek közötti közvetlen összefüggés mellett nem szabad alábecsülni a képzés, az innováció és a kutatás hármasságának jelentőségét sem. Ebben az összefüggésben nagyon hasznosnak bizonyulhat a „Régiók a gazdasági változásért” elnevezésű új európai kezdeményezés, mivel a regionális dimenziót és a kutatás, a technológiai készségek és a gazdasági klaszterek hatásait állítja középpontba <sup>(18)</sup>.

3.25 Annak érdekében, hogy az IIC-k maximálisan hasznosítani tudják a készségfejlesztésből és a vállalkozói szellem ösztönzéséből fakadó előnyöket, nem szabad elsiklani a területi dimenzió jelentősége fölött. A globalizáció, következetesen az egyre szélesebb körű nemzetközivé válás a regionális, a vállalatokhoz közel álló szint megerősítésének igényét is maga után vonja. Ez a következők révén érhető el:

- regionális stratégiai programok,
- területi szociális párbeszéd,
- alulról felfelé építkező („bottom-up”) kezdeményezések és regionális partnerségek a regionális jellegzetességek alapján,
- kutatói mobilitás a vállalatok és az egyetemek között.

3.26 Rendkívül fontos a vállalkozói szellem, valamint a kreativitás és a rugalmasság is, azaz a változó körülményekhez való gyors alkalmazkodás képessége. A kis- és középvállalkozások gyakran jobban kezelik az ilyen kihívásokat, mint a nagyvállalatok, ami segíthet nekik abban, hogy profitáljanak a termelési folyamatok szétválasztásából és a hálózatok egyéni igényekhez való alkalmazkodásából <sup>(19)</sup>.

#### 4. Javasolt intézkedések

4.1 Az érték- és ellátási láncok hatékonyságának javítása érdekében egészséges üzleti környezetet kell teremteni az IIC-k számára. Az EGSZB szerint az európai IIC-k jelenlétét a globális hálózatokban két fontos eszközzel lehet biztosítani: az átdolgozott (ágazati megközelítést alkalmazó) **iparpolitikával** és a **hetedik keretprogrammal**.

##### *Iparpolitika*

4.2 Az IIC-ket szisztematikusabb módon be kell vonni az iparpolitika keretébe. Az Európai Bizottságnak és a Tanácsnak minél előbb és az eddigieknél alaposabban meg kellene vizsgálnia, hogyan hatnak a csúcstechnológiával foglalkozó

<sup>(18)</sup> Ezt a 2007-2013 közötti időszakra szóló kezdeményezést az Európai Bizottság 2006. november 8-án a „Területi együttműködés” célkitűzés keretében fogadta el ([http://ec.europa.eu/regional\\_policy/cooperation/interregional/ecochange/index\\_en.cfm](http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm)).

<sup>(19)</sup> Lásd például: „Hidden Champions, Lessons from 500 of the World's Best Unknown Companies” [Rejtett bajnokok – Tanulmányok a világ 500 legjobb ismeretlen vállalatáról], Hermann Simon, Harvard Business School Press, 1996. A kötet olyan, elsősorban német vállalatokat jellemez, amelyek piacvezetők a saját területükön, többek között az üvegcsímköző-gépek, vasútmodellek, tömjén, virágföld és múzeumi vitrinek gyártásában/előállításában.

vállalatokra az olyan területeket érintő új jogszabályok, mint például a technológiai fejlesztés vagy a szabványok meghatározása. „Ipar” alatt túlságosan gyakran csak a nagyvállalatokat értjük. Nemritkán figyelmen kívül hagyjuk az IIC-ket, amelyekkel pedig külön kell konzultálni.

4.3 Az EGSZB hangsúlyozza az IKT jelentőségét az IIC-k számára. Teljes mértékben egyetért „Az elektronikus B2B-piacok megbízhatóságának növelése” című európai bizottsági közleményben megfogalmazott célokkal <sup>(20)</sup>.

4.4 Az Európai Bizottság ezenfelül európai hálózatot hozott létre a kkv-k támogatása céljából az elektronikus üzleti forgalom terén (*European e-Business Support Network*, eBSN). Az EGSZB támogatja a hálózat fő célját, nevezetesen az elektronikus üzleti forgalom szakértőinek európai szintű összefogását, valamint a tapasztalatok és bevált gyakorlatok átadását.

4.5 Az EU iparpolitikájának egyik alapvető eleme az ágazati nézőpontból folytatott nyílt párbeszéd a jövőbeli lehetőségekről és technológiákról, ahogyan azt a jelenlegi európai technológiai platformok előirányozzák. Bár egyre inkább elmosódnak az ágazatok közötti határok, az ágazati megközelítés ezen a téren még mindig megfelelő, és jó lehetőségeket nyújt az IIC-k számára.

4.6 Nem győzzük eléggé hangsúlyozni az innováció jelentőségét. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát, miszerint innovációbarát piacokat kell kialakítani egy vezető piacokra („*lead markets*”) irányuló új kezdeményezéssel, amelynek célja új, innovatív termékek és szolgáltatások kidolgozása és piacra dobása egyes ígéretes területeken <sup>(21)</sup>.

4.7 Fontos az IIC-k részvétele a technológiai platformokban. Remélhetőleg sikerül további eszközöket és utakat találni az akadályok megszüntetésére ezen a téren. Olyan stratégiai kutatási menetrendet kell tervezni, amely az IIC-ket is figyelembe veszi. Megjegyzendő azonban, hogy a platformok mindennapi működésében megfigyelhetők az ilyen jellegű vállalkozások hagyományos gyenge pontjai is, például a kölcsönös bizalom, az idő, a rendelkezésre álló képviselő, és nem ritkán a stratégiai súlypont hiánya.

4.8 A stratégiai kutatási menetrend meghatározása céljából a „*Manufuture*” magas szintű csoport <sup>(22)</sup> elemzést végzett. Az elemzés az átalakításokkal kapcsolatban hasonló ötleteket

tartalmaz egyrészt az új, hozzáadott értékkel rendelkező termékek, valamint a termelés és a szolgáltatások kombinációja, másrészt az innovatív termelési formák vonatkozásában <sup>(23)</sup>.

4.9 A szállítási láncokra jellemző kizáródás vagy bezáródás emellett gyakran akadályozza a platformokban való eredményes részvételt, amennyiben az IIC-k – még a komoly potenciállal rendelkezők is – nem képesek részt venni interoperábilis rendszerekben.

4.10 Az EGSZB szerint stratégiai jövőképet kell kialakítani az IIC-k számára, amely hozzájárulhatna a kizáródási vagy bezáródási jelenségekből adódó hátrányok kiküszöböléséhez. A cél az interoperabilitás kell, hogy legyen, amely a következők révén érhető el:

- a) ad hoc kezdeményezés a szoftverszolgáltatók együttműködésének elősegítésére, akik így több ügyfél kiszolgálhatnak;
- b) az IIC-k számára szükséges eszközök árának csökkentése, sőt ingyenes rendelkezésre bocsátásuk <sup>(24)</sup>. Ezáltal az IIC-k is több ügyfél szolgálhatnak ki <sup>(25)</sup>.

4.11 Az EGSZB szerint ugyanezen cél elérését ösztönöznék az IIC-k közötti együttműködésre irányuló EU-fórumok létrehozása, amelyekben össze lehetne gyűjteni az európai kreatív és innovációs potenciált.

4.12 Alapvetően fontos a **pénzpiacokhoz való hozzáférés javítása**.

4.12.1 Az EGSZB szerint a bankokat és egyéb pénzügyi szereplőket, például a kockázati tőke-alapokat nagyobb kockázatvállalási készségre kellene ösztönözni, például arra, hogy csúcstechnológiával foglalkozó IIC-kbe ruházzanak be.

4.12.2 Az IIC-k például könnyebben hozzáférhetnének a tőkepiacokhoz és a magántőkéhez, ha a fizetési határidők megállapításakor figyelembe lehetne venni a hosszú termékfejlesztési és megtérülési időszakokból adódó lehetséges problematikus

<sup>(20)</sup> COM(2004) 479 final.

<sup>(21)</sup> Lásd a következő európai bizottsági közleményeket: „Az ismeretek átültetése a gyakorlatba: széles körű innovációs stratégia az Európai Unió számára (COM(2006) 502 final), Az innovációt támogató, modern Európa (COM(2006) 589 final), Gazdasági reformok és versenyképesség: a 2006-os európai versenyképességi jelentés kulcsfontosságú üzenete” (COM(2006) 697 final). A CCMI éppen most dolgoz ki egy saját kezdeményezéssel véleményét Az innováció hatása az ipari szerkezetváltásra és az EBB szerepe tárgyában (CCMI/038).

<sup>(22)</sup> A „*Manufuture*” magas szintű csoport a 2004 decemberében létrehozott „*Manufuture European Technology Platform*” vezetőtestülete. Célja egy kutatás-és innovációalapú stratégia kialakítása, amely arra hivatott, hogy felgyorsítsa az európai ipari szerkezetváltás folyamatát, ennek során többletértéket létrehozó munkahelyeket teremtsen, valamint jelentős részt biztosítson a világ termeléséből a jövőbeli tudásalapú gazdaságban. További információ: <http://www.manufuture.org/platform.html>.

<sup>(23)</sup> A „*Manufuture*” magas szintű csoport 2006. szeptemberben kiadott (csak angolul hozzáférhető) jelentésében úgy érvel, hogy az ügyfelek igényeihez igazodó, rövid szállítási határidejű termékek iránti kereslet miatt a gazdasági tevékenységet a fizikai termékek megtervezésétől a terjesztésig újjá kellene szervezni. Olyan termékrendszereket és szolgáltatásokat kellene kínálni, amelyek megfelelnek a felhasználók igényeinek, és emellett csökkentik az életciklus-költségeket és a környezetre gyakorolt hatásait (ld. 4. pont, 15. o.). Az innovatív termelés magában foglalja az új üzleti modelleket, a gyártási technológiák új módjait, valamint a termeléssel kapcsolatos tudományok és technológiák új alapvető felismerései hasznosításának képességét (Összefoglalás, 9. o.). A hálózatok és integrált gyártási folyamatok a hagyományos lineáris láncolatot komplex, gyakran számos vállalatra és országra kiterjedő gyártási hálózatokkal helyettesítik (5. pont, 15. o.).

<sup>(24)</sup> Például szolgálhatnak a már létező digitális üzleti ökoszisztémák (*Digital Business Eco-systems*).

<sup>(25)</sup> Két sikeres példa: az univerzális diagnosztikai készülékek, amelyek az autószerelő-műhelyek interoperabilitásáról gondoskodnak, valamint a mobiltelefon, amelynek sikere arra vezethető vissza, hogy a vállalatok kezdettől fogva meg tudtak egyezni az alapvető formátumokról és adatforgalmi szabványokról.

késéseket. Ezzel összefüggésben meg kell erősíteni az Európai Beruházási Bank (EBB) és az Európai Beruházási Alap (EBA) szerepét, hogy könnyebben hozzáférhető legyenek a kockázattal súlyozott hiteleszközök, a kockázati tőke és a garancia-rendszerek <sup>(26)</sup>.

4.12.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a pénzintézetek, például az Európai Beruházási Bank átfogóbb támogató szerepet is játszhatnak, elsősorban konzorciumok formájában, amelyben a helybéli vállalkozásokat jól ismerő helyi bankok vennék részt.

4.12.4 Az új stílusú iparpolitika és az ipari-kutatási partneriségek fényében az Európai Beruházási Bank a Kutatási Főigazgatósággal (DG RTD) együtt új közös finanszírozási eszközök dolgozik: a kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmuson (RSFF – Risk Sharing Finance facility). Az eszköz célja a hitelfinanszírozás jobb hozzáférhetősége, elsősorban olyan magánszektorbeli kutatói és hasonló tevékenységek esetében, amelyek a piac által nem fedezett, átlagon felüli kockázati profillal rendelkeznek.

4.13 Az **adópolitika** a tagállamok hatáskörébe tartozik. Ennek ellenére mindenképpen ésszerű lenne uniós szinten megvitatni, milyen adópolitikai intézkedésekkel lehetne megerősíteni az európai vállalatok pozícióját a globális érték- és ellátási láncban.

4.14 Elengedhetetlen, hogy az Európai Unió **kereskedelmi politikája** célul tűzze ki a kis- és középvállalkozások szellemi tulajdonjogának védelmét is, mivel a (nagy) feltörekvő piacok gyakran tisztességtelen és megbízhatatlan módon viszonyulnak az európai vállalkozásokhoz.

4.15 A **humán erőforrás** döntő jelentőségű. Az oktatási rendszerek minden eddiginél nélkülözhetetlenebbek a fenntartható gazdasági növekedés szempontjából. Az oktatás, a szakképzés és az egész életen át tartó tanulás az egyes emberek, a vállalatok, a szociális partnerek és a hatóságok közös felelőssége <sup>(27)</sup>.

4.16 A szociális partnerek közötti ágazati párbeszéd keretében meg kell vitatni az emberi erőforrások kezelésének testreszabott megközelítéseit, így például a szükséges szakképesítések nyújtását szolgáló képzési programok kidolgozását. Figyelembe kell venni egyben az ipari szerkezetváltás regionális dimenzióját és a „régiónak a gazdasági változásért” kezdeményezést is <sup>(28)</sup>.

<sup>(26)</sup> A kkv-knek az új finanszírozási formákhoz való hozzáférést azokkal az új lehetőségekkel kell javítani, amelyeket az Európai Beruházási Alap (EBA) által kezelt közösségi versenyképességi és innovációs program (CIP) nyújt a kockázati tőkére és a garanciákra vonatkozóan, illetve amelyeket az EBA és a Regionális Politikai Főigazgatóság (DG REGIO) által létrehozott új kezdeményezés, a JEREMIE (Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises – mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források) biztosít. A JEREMIE célja a kkv-k finanszírozási lehetőségeinek javítása a regionális fejlesztés területén.

<sup>(27)</sup> Az uniós strukturális alapok (főként az Európai Szociális Alap) és programok (például „Az egész életen át tartó tanulás 2007-2013”) támogatják az emberi és fizikai tőke megerősítésére irányuló stratégiai megközelítést. A globalizációhoz való alkalmazkodás elősegítését célzó európai alapot (EGF) pedig azért hozták létre, hogy az átképzés és az álláskeresés terén kiegészítő támogatást nyújtson azoknak, akik a világkereskedelem folyamataiban megfigyelhető szerkezeti változások hatására veszítették el munkájukat.

<sup>(28)</sup> Lásd a 18. lábjegyzetet.

## A hetedik keretprogram

4.17 A hetedik keretprogramban, amely kapcsolódik az új stílusú iparpolitika célkitűzéseihez, különös figyelmet kellene fordítani a kis- és középvállalkozásokra, ideértve az Európai Beruházási Bankkal közösen kifejlesztett új kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus (RSFF) <sup>(29)</sup> megfelelő alkalmazását is. A hetedik keretprogramból finanszírozott magasabb szintű IKT-projektekben alapvető fontosságú az IIC-k részvétele ahhoz, hogy képesek legyenek részt venni a magasabb szintű hálózatokban és az együttműködésben.

4.18 Az EGSZB szerint a hetedik keretprogram hozzájárulhat egy olyan innovációs politika állandósításához, amelynek részét képezik a tudásközpontok (az egyetemek, technológiai intézetek, szakképzési intézmények) és az ipar közötti szoros kapcsolatok. Az érték- és ellátási láncok alapvetően fontosak e politika szempontjából, mivel a program célja új „kiterjesztett termékek” (más néven termék/szolgáltatás-csomagok vagy „product-integrated services”) és új folyamatok kifejlesztésének támogatása. A cél egy egységes, életképes európai hálózati környezet megteremtése, amely az IIC-knek is hasznára válik.

4.19 Az EGSZB megjegyzi, hogy a bürokrácia megnehezíti a kis- és középvállalkozások bevonását a K+F programokba. A legalább egyéves kiválasztási eljárások e vállalkozások számára túlságosan hosszúak.

4.20 Rendkívül kívánatos a kellő feltételek megteremtése az egymással átlátható módon összekapcsolódó, erős hálózati vállalkozások létrehozásához. Az EGSZB emellett foglalt állást, hogy a hetedik keretprogram járuljon hozzá az optimális hálózati struktúrák és folyamatok szisztematikus kifejlesztéséhez egy dinamikus és összetett ipari környezetben.

4.21 Hasonló módon kellene ösztönözni a logisztikai és ellátási láncok irányítási struktúráinak megteremtését mind stratégiai, mind operatív szinten.

4.22 A kutatási programok a fizikailag Európához kötött, kevésbé technológiaalapú iparágak számára is biztosíthatják a folyamatos haladást a termelékenység és hatékonyság terén, megőrizve ezáltal versenyelőnyüket.

4.23 Az uniós kutatási programok maradéktalan kihasználása érdekében a vállalkozásoknak nem szabad megfélemleniük a megfelelő hálózatok létrehozásának jelentőségéről. Rendkívül hasznos lehet a vállalkozások közötti verseny előtti együttműködés – habár ezt az európai IIC-k még nem tudatosították eléggé. Hasonlóan támogatandók a partnerségi kapcsolatok.

<sup>(29)</sup> A nagyobb mértékben kockázatorientált finanszírozási lehetőségek kidolgozása érdekében az EBB és az Európai Bizottság (a Kutatási Főigazgatóság, DG RTD) új közös pénzügyi eszközön dolgozik: a kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmuson (RSFF). Az eszköz célja a hitelfinanszírozás jobb hozzáférhetősége, elsősorban olyan magánszektorbeli kutatói és hasonló tevékenységek esetében, amelyek a piac által csak nehezen fedezhető, átlagon felüli kockázati profillal rendelkeznek. A kockázatmegosztási pénzügyi mechanizmus nagyságuktól és tulajdonosi struktúrájuktól függetlenül fog a támogatható hitelfelvévők rendelkezésére állni. A mechanizmus támogatni fogja az európai kutatási kezdeményezéseket, úgymint a kutatási infrastruktúrát, az Európai Technológiai Platformokat (ETP), a közös technológiai kezdeményezéseket, illetve az EUREKA keretében elindult projekteket is.

4.24 Ennek megfelelően a hetedik keretprogram célja, hogy hozzájáruljon a tudásorientált hálózati iparhoz, amely európai szabványokra épül. E szabványok alapvetők az együttműködés, az összefonódás és az interoperabilitás szempontjából.

4.25 Az EGSZB szerint a hetedik keretprogram kitűnő lehetőséget nyújt az érték- és ellátási hálózatok hatékonyságának növelésére, ezért minden érdekelt felet arra kér, hogy gondoskodjon a program maradéktalan megvalósításáról. Mindez

nemcsak a hálózatok kapcsolatainak javítását szolgáló technológiákra (főként IKT-kre) vonatkozik, hanem más kulcstechnológiákra, például a nanotechnológiára is.

4.26 Az iparpolitika alakulása mellett a hetedik keretprogramban fontos helyet kapnak a *regionális és helyi* összefüggések és intézkedések is, különösen az IIC-k együttműködése a nagyvállalatokkal, közeli egyetemekkel, technológiai intézetekkel és szakképzési központokkal <sup>(30)</sup>.

Kelt Brüsszelben, 2007. április 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság  
elnöke  
Dimitris DIMITRIADIS

---

<sup>(30)</sup> Lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: Az ipari szerkezetváltás területi irányítása: a szociális partnerek szerepe és az innovációs és versenyképességi keretprogram hozzájárulása (CCMI/031 – CESE 1144/2006, HL C 318., 2006.12.23.). Kiemelendő az 1. és 4. pont („Következtetések és ajánlások”, illetve „Az Integrált Területi Megközelítés és a területi innovációhoz és kutatáshoz kapcsolódó foresight-rendszerek”).